



Raadsvergadering

Zaaknummer Z25149082

Onderwerp: 9de wijziging Gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst IJmond

Portefeuillehouder: Wethouder Schilder

Aan de raad.

Voorstel

U wordt voorgesteld geen zienswijze in te dienen op de 9de wijziging van de Gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst IJmond.

Kern van het voorstel, samenvatting

In 2023 is door de Omgevingsdienst IJmond (ODIJmond) het Plan van Aanpak Toekomstbestendig ODIJmond vastgesteld. Met dit Plan van Aanpak is beschreven op welke wijze de organisatie toewerkt naar enerzijds een toekomstbestendige organisatie en anderzijds de landelijke robuustheidseisen waaraan omgevingsdiensten moeten voldoen op 1 april 2026. Onderdeel van dit plan is het actualiseren van de governance, waaronder het aanpassen van de Gemeenschappelijke Regeling.

Governance betekent bestuur en beheersing van een organisatie, een systeem van regels, processen en structuren voor leiderschap, besluitvorming, verantwoording en toezicht, en zorgt voor helderheid, integriteit en ethisch handelen binnen de organisatie en naar belanghebbenden. Het gaat over de wijze waarop macht wordt uitgeoefend, beleid wordt gevoerd en resultaten worden gecontroleerd, met focus op transparantie en verantwoordelijkheid.

De huidige governance vraagt om een herijking, omdat deze niet meer aansluit bij de huidige situatie. De opdrachtgevers–opdrachtnemerrelatie en contractafspraken zijn onvoldoende scherp om vanuit beide kanten voldoende te kunnen sturen op de realisatie van de opdracht. Een herijking van de governance moet eraan bijdragen dat er een gelijk speelveld ontstaat tussen de deelnemers en moet scheefgroei in de financiering voorkomen.

Het college is bevoegd een wijziging van de Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst IJmond vast te stellen. Uw raad wordt om een zienswijze gevraagd over de voorgenomen wijzigingen. U wordt voorgesteld geen zienswijze ofwel een positieve zienswijze in te dienen op de 9e wijziging van de Gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst IJmond. Met de voorgestelde wijzigingen wordt de disbalans in bestuurlijke verhoudingen, financiële bijdragen en risico's weggenomen.

Beleidsdoelstelling / Maatschappelijk effect

Om te komen tot een toekomstbestendige ODIJmond wordt er gewerkt aan de basis op orde brengen. Voor de ODIJmond betekent dit dat het verbeteren van de interne sturing (planning & controle cyclus), het actualiseren van de Gemeenschappelijke Regeling- en Dienstverleningsovereenkomsten-structuur (GR en DVO-structuur) en het herijken van de financieringsstructuur.



Toelichting en argumenten

Programma Toekomstbestendig ODIJmond

Eind 2023 is binnen de Gemeenschappelijk Regeling ODIJmond een bestuurlijk gesprek gestart over waar de organisatie staat met de uitvoering van opdracht met oog voor de continuering van de dienstverlening. Gelijktijdig intensiveerde ook het landelijke traject om te beoordelen of omgevingsdiensten zelfstandig robuust zijn.

Vanuit dit gesprek en het bijbehorend onderzoek is het Programma Toekomstbestendig ODIJmond vastgesteld. De ODIJmond informeerde de deelnemers hierover onder meer via de begrotingswijziging 2025 en diverse sessies met raden en Staten. Voor de uitvoering van dit plan vroeg de ODIJmond voor 2024, 2025 en 2026 incidentele middelen op. Welke inmiddels structureel zijn.

Het programma is erop gericht de organisatie operationeel en financieel in controle te brengen om zo de huidige opdracht, met tenminste het huidige niveau van dienstverlening, met borging van kwaliteit en continuïteit, te kunnen blijven uitvoeren. Vanuit de analyse van de externe adviesbureaus (Seinstra & Partners, IPR Normag en de Galan Groep) die ODIJmond hierin ondersteunen is het nodig daartoe de basis op orde te brengen. Voor de ODIJmond betekent dit het actualiseren van de Gemeenschappelijke Regeling (GR) en de structuur van Dienstverleningsovereenkomsten (DVO), het herijken van de financieringsstructuur en de doorontwikkeling van de interne organisatie. Met het op orde brengen van de basis, werkt de ODIJmond toe naar een toekomstbestendige organisatie. Om ook te kunnen gaan voldoen aan alle robuustheidscriteria waaraan Omgevingsdiensten dienen te voldoen, onderzoekt het bestuur van de ODIJmond via een parallel spoor ook toekomstscenario's. Ook hierover informeerde de ODIJmond de deelnemers via de begrotingswijziging 2025, regioraden, beeldvormende avond en commissievergadering. In uw raadsvergadering van 25 september 2025 bent u tevens geïnformeerd middels het webinar: [‘Toekomstbestendig ODIJmond’](#). ([Document EdamVolendam - Raadsvoorstel - iBabs Publiekspitaal](#)).

Gelijktijdig met dit voorstel wordt u ook de Kadernota 2027 ODIJmond aangeboden waarin de herijking van de financieringsstructuur is doorvertaald. De uitwerking van de toekomstscenario's volgt in een later stadium.

Noodzaak Wijzigingsvoorstel Gemeenschappelijke Regeling

De kern van de noodzaak om de Gemeenschappelijke Regeling te herijken, vereenvoudigen en aan te laten sluiten op de huidige samenwerking tussen de ODIJmond en haar deelnemers, is de ongelijke deelname van de deelnemers van de ODIJmond. Uit de analyse van het adviesbureau (IPR Normag) dat de ODIJmond ondersteunt kwam naar voren dat deelnemers op verschillende wijze participeren. Dit zorgt voor een disbalans in bestuurlijke verhoudingen, financiële bijdragen en risico's, bijvoorbeeld bij het terughalen van taken. Daarmee is afgelopen jaren een complexe structuur ontstaan. Ook op tactisch- en operationeel niveau is er aanleiding om duidelijke afspraken te maken over onder andere continuïteit en flexibiliteit en kaders te bepalen waardoor de opdrachtgevers- opdrachtnemerspositie goed kan worden ingevuld.

Met het 9^e wijzigingsvoorstel van de GR ODIJmond worden de volgende zaken geborgd voor de deelnemers:



- herstellen van de stemverhoudingen op de huidige situatie. Door aansluiting te zoeken bij de omvang van het totale takenpakket dat een deelnemer bij de ODIJmond belegt, ontstaat een fair-vertrekpunt, namelijk inspraak op basis van inbreng.
- de deelnemers participeren via mandaat op basis van hetzelfde uitgangspunt in de GR. Dit zorgt voor een gelijk speelveld tussen de deelnemers en een duidelijke positie en taak voor de ODIJmond.
- door voor alle deelnemers eenduidige, uniforme uitgangspunten te formuleren voor onderwerpen als continuïteit, flexibiliteit en uniformiteit versus maatwerk ontstaat stabiliteit en evenredige risico's binnen de GR. Het collectief wordt daardoor sterker en krijgt meer samenhang.
- uittreding en desintegratie worden specifiek geregeld. Uitgangspunt is 'wie breekt, betaalt' op basis van redelijkheid en billijkheid. Hiermee ontstaat duidelijkheid voor de deelnemers, maar beschermen we ook de collectieve en individuele posities.
- de herijkte financieringsstructuur en bijbehorende spelregels zijn ingebed in de GR.
- de 8^e wijziging van de GR was al in lijn gebracht met de gewijzigde Wet Gemeenschappelijke Regeling, het huidige wijzigingsvoorstel is hier ook op getoetst.
- er ontstaat een basis en vertrekpunt om de complexe structuur van DVO's en contracten om te zetten naar een uniforme DVO-structuur. Dit leidt tot overzicht, inzicht en een stuurbare situatie voor opdrachtgever en opdrachtnemers
- ook ontstaat er rolscherpte tussen opdrachtgevers en opdrachtnemer, wat zal bijdragen aan het professionaliseren van de samenwerking tussen deelnemers en de ODIJmond.

In bijlage 1, voorstel 9^e wijziging GR ODIJmond, is beschreven wat de wijzigingen zijn en waarover de raad zienwijze kan indienen. In bijlage 2 is een was-wordt tabel opgenomen. Deze geeft inzicht in de voorgestelde wijzigingen.

Zienswijze proces raden en staten

De GR ODIJmond is een GR met gemeenten en de provincie als deelnemers. Hoofdstuk IV van de Wet gemeenschappelijke regelingen is daarom van toepassing. Het vaststellen van de 9^e wijziging van de gemeenschappelijke regeling is een bevoegdheid van de colleges van de deelnemers. Voordat uw college besluit over de definitieve wijziging, vragen wij uw raad om uw zienswijzen over de voorgestelde wijzigingen. Dit is een verplichting uit de Wet gemeenschappelijke regelingen (artikel 1, tweede en derde lid). Op de ingediende zienswijzen zal een reactie volgen. Vervolgens geeft de raad toestemming en neemt het college een besluit. De raad kan hun toestemming alleen weigeren wegens strijd met het recht of het algemeen belang. Ook dit is een verplichting en vastgelegd in de Wet gemeenschappelijke regelingen (artikel 1, vierde lid).

Kanttekeningen en alternatieven

Alternatief is niet in te stemmen met de gewijzigde regeling, met als gevolg dat de gemeente Edam-Volendam uittreedt bij de gemeenschappelijke regeling van de ODIJmond. Hier zijn uittredingskosten aan verbonden en daarnaast zijn we wettelijk verplicht in te treden bij een andere Omgevingsdienst.

Financiële middelen en effecten begroting

Het voorstel heeft geen financiële consequenties.

Het proces rondom herijking van de Gemeenschappelijke Regeling ODIJmond staat niet op zichzelf, gelijktijdig wordt ook de financieringsstructuur herijkt. Deze wordt geborgd in de begroting 2027.



Gelijktijdig aan dit voorstel wordt u ook de Kadernota 2027 ODIJmond aangeboden waarin de spelregels van de nieuwe financieringsstructuur staan beschreven en waarin het financiële effect staat beschreven om ook financieel de basis op orde te brengen en daarmee de balans te herstellen tussen de opdracht en de beschikbare middelen.

Uitvoering of vervolgproces

Middels bijgesloten conceptbrief wordt de ODIJmond geïnformeerd. Na het verwerken van eventuele zienswijze van een deelnemer wordt de aangepaste regeling ter besluitvorming aangeboden.

Participatie en communicatie

Er is niet geparticipeerd. Middels een structuur van accounthoudersoverleggen met vertegenwoordiging van alle deelnemers en werk- en klankbordgroepen is er vanuit proces, inhoud en juridische expertise gezamenlijk met alle deelnemers gewerkt aan het wijzigingsvoorstel.

Rapportage en evaluatie

Voor specifieke uitgangspunten in de GR-, DVO- en financieringsstructuur kiest het bestuur voor een tussenevaluatie na 2 jaar. De evaluatie biedt de ruimte om – indien gewenst – uitgangspunten aan te passen.

Achterliggende documenten en eerder genomen besluiten

Raadsvoorstel Toekomstbestendigheid Omgevingsdienst IJmond d.d. 25 september 2025.

Bijlagen

1. Voorstel 9^e wijziging GR ODIJmond;
2. Wijziging GR was -wordt-tabel;
3. Conceptbrief zienswijze 9^e wijziging GR ODIJmond

Edam-Volendam, 13 januari 2026

Het college van burgemeester en wethouders van Edam-Volendam,

de secretaris,
C. Rijnberg

de burgemeester,
R.J. Beukers.

Dit voorstel is elektronisch ondertekend. Dit is na besluitvorming zichtbaar op de volgende pagina.

Transactiebewijs iBabs digitale handtekening